

[Formanden.]

Medlem af folketinget Peter Jørgensen har meddelt mig, at han ønsker til socialministeren at stille følgende spørgsmål:

„Er der mulighed for at skærpe reglerne i arbejderbeskyttelsesloven vedrørende kontrol og tilsyn med mekanisk værktøj og maskiner på byggepladser?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

På den af indenrigsministeriet i medfør af valglovens § 50 udarbejdede liste findes opført som I. stedfortræder for afdøde folketingsmand Strøm i Ålborg amtskreds fhv. folketingsmand Evald Kristensen, Ålborg.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 16. december kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 4 medlemmer til overbevillingsnævnet.*

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i fondsbørsloven.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om anvendelse af over-skuddet i visse krigsforsikringsforbund.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 16⁴⁵.

32. møde.

Tirsdag den 16. december kl. 14.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler landbrugsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet og

forslag til lov om tillæg til lov om opførelse af arbejderboliger på landet.

I skrivelse af 13. d. m. meddeler fhv. folketingsmand Evald Kristensen, at han er villig til at modtage det ved folketingsmand Strøms død fra den 12. d. m. ledige mandat som medlem af folketinget.

I skrivelse af 9. d. m. meddeler medlem af folketinget fru Else Zeuthen, der har orlov, at hun fra og med den 19. d. m. atter vil kunne give møde i tinget. Stedfortræderens hverv som midlertidigt medlem opfører herefter fra den 19. d. m. at regne.

Medlem af folketinget Gøting har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren foretage en tilbunds-gående undersøgelse af rentabiliteten i forbindelse med en eventuel motorisering af landpostbudene?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Landbrugsministeren (Karl Skytte): Her-ved skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.*

I overensstemmelse med det tilsagn, jeg gav i fjor ved behandlingen af forslag til den nugældende lov om udlån til arbejderboliger på landet, anmodede jeg den kommission, som i 1957 blev nedsat til overvejelse af forskellige spørgsmål vedrørende statshusmandslovgivningen, om også at underkaste reglerne vedrørende afdragstiden for

[Landbrugsministeren.]

arbejderboliger samt reglerne vedrørende ejerskifte på disse boliger en dybtgående behandling. Endvidere har jeg anmodet kommissionen om at undersøge og tage stilling til et af det ærede medlem hr. Hjortnæs den 12. marts 1958 i det høje ting rejst spørgsmål angående vanskelighederne i områder med stor arbejdsløshed ved afhændelse af arbejderboliger til kvalificerede købere.

Det foreliggende lovforslag er det ene af to af kommissionen udarbejdede lovforslag, der begge angår lovgivningen om arbejderboliger på landet og er optaget i den af kommissionen den 28. november 1958 afgivne første betænkning, der er tilgængeligt det høje ting.

Forslaget afviger fra kommissionsforslaget derved, at maksimumsbeløbet for byggelån efter indstilling fra statens jordlovsudvalg er foreslået forhøjet med 500 kr. under hensyn til stigningen i byggeomkostninger. Maksimumsbeløbet, der i kommissionsforslaget ligesom i den gældende lov er ansat til 23 000 kr., foreslås således i lovforslaget forhøjet til 23 500 kr., dog at dette beløb ligesom hidtil i visse særlige tilfælde kan forhøjes med indtil 2 000 kr.

I forslaget er rådighedsbeløbene for det kommende finansår optaget med samme beløb som i den gældende udlånslov. I modsætning til de foregående udlånslove, hvor rådighedsbeløbene blev fastsat for de følgende 2-3 finansår, angår lovforslagets bestemmelser om rådighedsbeløbet alene finansåret 1959-60 og er herved bragt i overensstemmelse med bestemmelsen i arbejderboliglovens § 9, stk. 2, der forudsætter gennemførelse af en udlånslov forud for hvert finansår. Dog er der ved forslaget § 4, stk. 2, sikret administrationen tilsvarende adgang som hidtil til at disponere på noget længere sigt med hensyn til køb og afhændelse af jord m. m.

Forslagets § 3 indeholder en række ændringer med hensyn til lånenes forrentning, afvikling og pantsætning, der på ret afgørende måde afviger fra den nugældende ordning.

Efter den gældende lov afvikles statens samlede udlån til opførelse af en arbejderbolig normalt over ca. 142 år. Denne usædvanlig lange løbetid forklares til dels der-

ved, at jordkøbslånet først kommer under afdrag, når byggelånet — efter ca. 101 års forløb — er fuldt afviklet.

I modsætning til denne ordning, hvor den halvårige ydelse af de normale statslån udgør i det første år 145 kr., i de næste 60 år 329 kr., i de følgende 40 år 260 kr. og i de sidste 41 år 37 kr. 50 øre, er forslaget baseret på, at den samlede belåning i en arbejderbolig afvikles under ét med en fast halvårlig annuitetsydelse, idet det ikke er anset for nødvendigt, at terminsydelsen reduceres under afviklingsforløbet. Der er herved med bevarelse af terminsydelserne på i det væsentlige samme lave niveau som efter de gældende regler opnået en afkorting af løbetiden fra 142 år til ca. 60 år, samtidig med at rentelepplerne foreslås ændret således, at den nugældende rentefrihed for de tre femtedele af byggelånet, som afdrages forlods gennem 60 år, afløses af en rentefrihed for halvdelen af den samlede restgæld til enhver tid, hvorved blandt andet opnås den administrative forenkling, at renten i hver termin kan beregnes som 1 pct. af den samlede restgæld, dog at rentelepplerne ligesom nu er væsentligt udvidet i det første år efter lånets udbetaling.

Jeg har i det foregående alene omtalt vilkårene for arbejderboliger, der opføres for arbejderens regning. For så vidt angår arbejderboliger, der opføres for landmandens regning, forudsættes der som hidtil ydet byggelån svarende til ni tiendedele af omkostningerne ved opførelse af passende bygninger, dog højst et lån på 23 500 kr. mod hidtil højst 23 000 kr. Afviklingsreglerne for disse lån foreslås ændret, således at lånet forrentes og afdrages med en fast halvårlig ydelse på 2,6 pct. af lånets oprindelige hovedstol, hvorved lånet vil være afviklet i løbet af ca. 37 år, medens lånet efter de nugældende regler forrentes med 2 pct. halvårlig og afdrages med lige store halvårige afdrag over 40 år.

Der foreslås endvidere for boliger, der oprettes efter lovforslaget, åbnet adgang til optagelse af lån af offentlige midler med prioritet forud for statslånet, for så vidt statslånets resthovedstol og foranprioriterede hæftelser tilsammen ikke overstiger ejendomsværdien. Ejeren af en arbejderbolig kan herved efter en årrække have

[Landbrugsministeren.]

mulighed for at udnytte det almindelige realkreditmarked, hvilket under en eventuel fortsat stigning i byggeomkostningerne med efterfølgende stigninger i ejendomsværdien sandsynligvis vil kunne bidrage til bl. a. at lette ejerskifteproblemet ved at holde de kontante udbetalinger nede på en overkommelig størrelse.

Endelig foreslås der tilvejebragt hjemmel for statens jordlovsudvalg til, såfremt ejeren overgår til andet erhverv end normalt forefaldende arbejde på landet, at inddrage rentelepelsen og kræve restlånet forrentet fuldt ud med tilsvarende forhøjelse af halvårsydelsen. Bestemmelsen finder kun anvendelse på lån, der fremtidig ydes, og tænkes i øvrigt kun bragt til anvendelse i særlige tilfælde, hvor debitor i forbindelse med ændring af erhverv klart har placeret sig i et andet og højere indkomstniveau end de mindrebemidlede kredse af befolkningen på landet, som denne lovgivning tager sigte på at yde støtte.

Under indtrykket af den kritik, der fra forskellig side har været rejst mod administrationen ved ejerskifte med hensyn til opkrævning af det i arbejderboligloven hjemlede krav på efterbetaling af rentelepelsen, foreslås i forslaget § 3, stk. 5, at dette krav pantsikres dels inden for rammerne af statslånets oprindelige hovedstol, dels derved, at et af låntageren udstedt ejerantebrev gives staten i håndpant. Ud over at skabe yderligere sikkerhed og større klarhed med hensyn til dette krav tilsigter bestemmelsen tillige at lette mindrebemidlede køberes overtagelse af ejendommen samt at modvirke, at sælgeren ved kapitalisering af rentelepelsen betinger sig en ubillig fortjeneste på køberens bekostning.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til de til lovforslaget knyttede bemærkninger, skal jeg anbefale forslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Jeg skal dernæst tillade mig at fremsætte *forslag til lov om tillæg til lov om opførelse af arbejderboliger på landet.*

Ved lov nr. 90 af 31. marts 1955 om tillæg til loven om arbejderboliger på landet blev der gennemført forskellige bestemmelser, der ved begrænsning af køberkredsen

tog direkte sigte på at forebygge, at boliger opført for arbejdernes egen regning med statsstøtte efter denne lovgivning ved ejerskifte overgår til andre erhververe end sådanne, som er beskæftiget ved normalt forefaldende arbejde på landet.

Selv om der næppe kan herske tvivl om, at de således gennemførte bestemmelser i væsentlig grad har bidraget til at dæmme op for den udvikling, der år for år havde ført et stort antal af disse boliger uden for rækkevidde af de mindrebemidlede kredse af befolkningen, som denne lovgivning tager sigte på, har der vist sig vanskeligheder med lovens administration i praksis, for så vidt angår opfyldelsen af kravet om boligens afhændelse til en kvalificeret køber, idet sælgeren i adskillige tilfælde har hævdet, at der ikke fandtes en efter loven kvalificeret køber til boligen. I en overvejende del af disse tilfælde må grunden til, at sælgeren ikke har fundet en kvalificeret køber, antagelig søges i, at sælgeren har været utilbøjelig til at tage rimeligt hensyn til de boligen påhvilende rådighedsbegrænsninger og i vidt omfang har søgt at kapitalisere lempelserne ved fastsættelsen af salgsprisen.

I andre tilfælde, således navnlig hvor boligen har været beliggende i et område, hvor en stor ledighedsprocent blandt arbejderbefolkningen har medført tendenser til bortflytning, har sælgeren med rette kunnet gøre gældende, at der ikke var mulighed for at afhænde boligen til en kvalificeret køber.

Da det må anses for meget uheldigt, at de arbejdere, der er hjemmehørende i sådanne områder, ikke ret frit kan søge beskæftigelse andetsteds, foreslås der ved bestemmelsen i forslaget § 8, stk. 3, åbnet adgang for sælgere, der ikke selv har kunnet finde en kvalificeret køber, til subsidiært at kræve, at staten overtager ejendommen for en købesum, der, for så vidt ikke andet aftales, udgør det på overtagelsestidspunktet gældende maksimum for statslån efter denne lov med visse tillæg og fradrag.

Med denne tilføjelse til loven vil der altid kunne anvises en udvej for sælgere, som ikke selv har kunnet finde en kvalificeret køber, til at få ejendommen afhændet, alene bortset fra de tilfælde, hvor ejendommens tilstand eller ejendommen på-